

Funktionsharmonik

I durtonearterne har vi:

Trin	1	2	3	4	5	6	7
Funktion	T	Sp	Dp	S	D	Tp	-
Harmo- nier i C-dur	C	Dm	Em	F	G	Am	Hdim

Opgave 2.2: Udfyld skemaerne i G-dur og D-dur

1) G-dur:

Trin	1	2	3	4	5	6	7
Funktion	T	Sp	Dp	S	D	Tp	-
Harmo- nier i G-dur							

2) D-dur:

Trin	1	2	3	4	5	6	7
Funktion	T	Sp	Dp	S	D	Tp	-
Harmo- nier i D-dur							

Opgave 2.3: Analyser akkordforbindelserne:

1) "Let it be":

G   D   Em   C   G   D   C   G
T

2) "Puff the magic dragon"

D   F#m   G   D   Em   D   Hm   Em   A
T

Opgave 2.4: Skriv de manglende funktionsbetegnelser eller becifringstegn på:

1) Toneart: F-dur

Becifring
F   Bb   C   Dm   Bb   Gm   C⁷   F
T

2) Toneart: G-dur

Becifring   G   Em   Am   D⁷   G
Funktion   T

3) Toneart: C-dur

Becifring: C

Funktion: T Dp Tp Sp T D T

4) Toneart: A-dur

Becifring: A

Funktion: T D Dp Tp Sp T D T

3. Parallel-funktionerne i mol-tonearter.

I mol-tonearterne får vi følgende skema:

Trin	1	2	3	4	5	6	7
Funktion	T	-	Tp	S	D	Sp	Dp
Harmonier i C-mol	Cm	Ddim	Eb	Fm	G	Ab	Bb

Bemærk at de tre parallelfunktioner i C-mol: Eb, Ab og Bb er hovedfunktioner i den parallelle toneart Eb-dur.

Opgave 3.1: Bestem funktionerne:

1) Toneart Em:

Harmoni: Em G Am H⁷ Em C H⁷ Em

Funktion: T

2) Toneart Gm:

Harmoni: Gm F Bb D⁷ Gm Cm Gm

Funktion: T

Opgave 3.2: Bestem harmonierne

1) Toneart D-mol

Harmoni:

Funktion: T Tp S Sp D Tp S D

2) Toneart Cis-mol

Harmoni: C#m

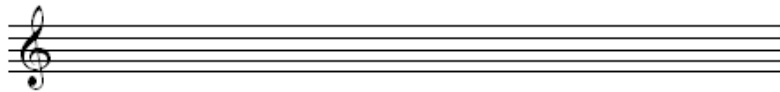
Funktion: T Dp Tp S Sp D⁷ T

Funktionsharmonik 2 Septimakkorder

En treklang hvor vi tilføjer den lille septim markeres med en 7-tal efter treklangsangivelsen.

C7 = C-dur treklang + tonen Bb Altså tonerne c, e, g, Bb
 Am7 = A-mol treklang + tonen g Altså tonerne a, c, e, g

Opg 1: Noter tonerne på følgende firklange:

G7   Gm7   E7   Em7   F7   Fm7

For en dur-akkord med tilføjet lille septim gælder, at akkorden fungerer som **dominant**. I durtonearter finder man netop *kun* dur-septim-akkorden på skalaens 5. trin – der hvor dominanten befinder sig. Alle mol-akkorder kan få tilføjet en lille septim uden at det ændrer akkordens funktion. Hvordan det noteres fremgår af eksemplet nedenfor.

Eks: Vi vil gerne analysere følgende akkordrække i tonearten D-dur.

Akkord   D   G   A7   Hm7   Em   A   D

Derfor opstiller vi først skemaet for funktioner i D-dur

1	2	3	4	5	6
D	Em	F#m	G	A	Hm
T	Sp	Dp	S	D	Tp

Vi kan nu analysere en del af akkorderne i den opgivne akkordrække

Akkord	D	G	A7	Hm7	Em	A	D
Funktion	T	S	D7	Tp7	Sp	D	T

Bemærk at

- akkorden A7 bliver en **dominant-septim-akkord** og vi noterer den med **D7**.
- akkorden Hm7 bliver til **Tp7** (fordi det er en mol).

Opg 2: Bestem harmonierne

1) Toneart E-mol

Harmoni:

Funktion: T   Tp   S   Sp   D   Tp   S   D

2) Toneart A-mol

Harmoni:

Funktion: T   Dp   Tp   S   Sp   D⁷   T

Opg 3: Bestem harmonierne

1) Toneart E-dur

Harmoni:

Funktion: T   Tp   S   Sp   D   Tp   S   D

2) Toneart A-dur

Harmoni:

Funktion: T   Dp   Tp   S   Sp   D⁷   T

Eks: Vi kommer ofte ud for at der er akkorder vi *ikke* kan forklare ud fra vores teori. Det kan enten være fordi vi mangler nogle detaljer i teorien eller også fordi akkorderne rent faktisk er lidt mere 'mærkelige' end de andre akkorder.

Følgende akkordrække i D-dur viser hvad vi kan forklare og hvad vi *ikke* kan forklare

D	H	Em7	A7	D7	G	A
T	???	Sp7	D7	???	S	D

- akkorden H forstår vi ikke - det skulle være Hm for at være Tp.
- akkorden D7 forstår vi ikke, fordi dur-akkorder med tilføjet lille septim skal være en dominant (her er det en tonika).

Opgave 4: Analyser de akkorder vi kan. Marker dem vi ikke kan forklare med ???

1) Toneart E-mol.

Em   G   D   Hm   Am   Em

2) Toneart D-mol:

Dm   C   F   G   A   Dm

3) Toneart D-dur:

D   G   Hm   E   Am   D

Funktionsharmonik 3 Bidominanter

En bidominant er en akkord hvis tilstedeværelse forklares ved at **den fungerer dominantisk til den efterfølgende akkord**. En bidominant er derfor altid i dur og ofte (men ikke nødvendigvis) med septim.

Vi viser at det er en dominant men ikke den *rigtige* dominant ved at skrive (D)→ eller (D7)→ med pilen pegende hen mod den akkord, den er dominant til.

Vi bestemmer bidominanten til f.eks. Am ved at gå en kvint op og så danne durakkorden eller dur-septim-akkorden ud fra denne tone.

Eller kig på din kvintcirkel: (bi)dominanten ligger til højre for din akkord. Husk bare at dominanter altid skal være dur, så er du inde i cirkelen, laver du den noterede molakkord om til en dur.

Til Am bliver bidominanten altså E eller E7.

Bidominanter lyder mere 'opspændte' end hoved- og parallel-funktioner, for de *leder* bedre hen til den efterfølgende akkord.

Eksempel: De første to linier i Amazing Grace kunne harmoniseres med

Akkorder: F F7 Bb F D7 Gm C7

Funktioner: T S T D7

Allerførst har vi sat hovedfunktionerne på. Parallelfunktionerne finder vi i kvintcirklen til henholdsvis Dm, Gm og Am. Her er kun Gm idet D7 jo ikke passer fordi den både er dur- og septim-akkord

Akkorder: F F7 Bb F D7 Gm C7

Funktioner: T S T Sp D7

Tilbage står der to akkorder der begge er dur og begge er forsynet med 7'er. De fungerer begge som "små dominanter" til den efterfølgende akkord. Bemærk at bidominanten til Bb netop er dur-akkorden med grundtonen F (tonen F ligger et skridt til højre på kvintcirkelen), og at bidominanten til Gm netop er **akkorden D7**. Vi får derfor:

Akkorder: F F7 Bb F D7 Gm C7

Funktioner: T (D7)→ S T (D7)→ Sp D7

Opgave 1: Analyser følgende akkordforbindelser. Start med at anbringe hoved- og parallelfunktioner. Er resten så bidominanter ?

1) Toneart: G-dur

Harmonier: G Am H⁷ Em A⁷ D⁷ G

Funktion: T

2) Toneart: Bb-dur

Harmonier: Bb G⁷ Cm F D⁷ Gm Eb Bb

Funktion:

Opgave 2: Sæt harmonier over følgende funktioner:

Harmonier: G

Funktioner: T   S   (D⁷)→   Tp   Sp   D⁷   T

Harmonier: Bb

Funktion: T   (D⁷)→   S   Sp   (D)→   D   T

Opgave 3: Analyser akkorderne

1)

Harmonier: F   Bb   A⁷   Dm   Gm   C⁷   F

Funktioner:

2)

Harmonier: F   F⁷   Bb   Am   Dm   G⁷   C⁷   F

Funktioner:

3)

Harmonier: F   A⁷   Dm   G   C⁷   F

Funktioner:

Opgave 4: Fyld ud med akkorder

1) toneart G-mol: Gm

T   S   (D⁷)→   Dp   D   T

2) toneart G-dur:

G

T   S   (D⁷)→   Dp   D   T

3) toneart C-dur

C

T   S   (D)→   D   T

Eks: Vi kan have en kæde af bidominante der hver for sig leder videre til den næste:

C   E7   A7   D7   G7   C

T   (D7)→   (D7)→   (D7)→   D7   T

Dette kalder vi en *dominantkæde*.

Opgave 5: Analyser akkorderne

Harmonier: Eb   D7   G7   C7   Fm   Bb7   Eb

Funktioner: